

J.R.R. TOLKIEN

Editor CHRISTOPHER TOLKIEN
PÁD GONDOLINU



SEZNAM JMEN

Na konci hlavního seznamu, který zde následuje, je sedm delších dodatečných poznámek, v nichž jsou rozšířeny informace o několika jménech z hlavního seznamu. Za jmény, která se objevují na mapě Beleriandu, následuje hvězdička.

Ainairos Elf z Alqualondě.

Ainur Viz dodatečnou poznámku na s. 191.

Almaren Ostrov Almaren byl první sídlo Valar na Ardě.

Alqualondë Viz *Labutí přístav*.

Aman Země na západě za Velkým mořem, v níž byl Valinor.

Amnon Slova Amnonova proroctví, „Velký je pád Gondolinu“, pronesená Turgonem uprostřed bitvy o město, jsou citována ve dvou velmi podobných formách v izolovaných poznámkách pod tímto názvem. Obě začínají slovy pod názvem „Velký je pád Gondolinu“ a pak v jednom případě následuje: „Turgon nezajde, dokud nezajde Konvalinka“, a v druhém případě „Až uschne konvalinka, zajde Turgon“.

Konvalinka je Gondolin, jedno ze sedmi jmen města, Květ pláně. Také v poznámkách jsou odvolávky na Amnonova proroctví, ale zdá se, že nikde není žádné vysvětlení, kdo byl Amnon nebo kdy tato slova pronesl.

Amon Gwareth „Pahorek stráže“ nebo „Pahorek obrany“, vysoká skalnatá výšina uprostřed Střežené pláně Gondolinu, na níž bylo postaveno město.

Anar Slunce.

Ancalagon černý Největší z Morgothových okřídlených draků, usmrčený Eärendelem ve Velké bitvě.

Androth Jeskyně v Mithrimské pahorkatině, kde bydlil Tuor s Annaelem a Šedými elfy a pak sám jako psanec.

*Anfauglith** Kdysi rozlehlá zelená pláň Ard-galen severně od Taur-na-Fuinu, než ji Morgoth zpustošil.

Angainor Název řetězu, který vyrobil Aulë, jímž byl dvakrát spoután Morgoth: byl jej totiž nucen nosit, když byl v pradávné době uvězněn Valar, a opět po své konečné porážce.

Angband Morgothova velká pevnost a žalář na severozápadě Středozemě.

Annael Šedý elf z Mithrimu, Tuorův pěstoun.

Annon-in-Gelydh „Noldorská brána“: přístup k podzemní řece, jež pramenila v jezeře Mithrim a ústila do Duhové rozsedliny.

Aranwë Gondolinský elf, otec Voronwëho.

Aranwion „Syn Aranwëho“. Viz *Voronwë*.

Arlisgion Oblast překládaná jako „rákosiny“, přes kterou procházel Tuor na své velké pouti na jih. Jméno se však nenalézá na žádné mapě. Zdá se nemožné sledovat cestu, kterou se Tuor ubíral, dokud po mnoha dnech nedošel do Vrbové země, je však jasné, že v tomto vyprávění byl Arlisgion někde na severu té země. Jediná další zmínka o tomto místě, zdá se, je v Poslední verzi (s. 116), kde Voronwë mluvil s Tuorem o Lisgardhu, „rákosnaté zemi u ústí Sirionu“. Arlisgion, „rákosiny“, je zjevně totéž jako Lisgardh, „země rákosí“; zeměpisná poloha této oblasti je však v tomto čase velmi nejasná.

Arvalin Opuštěná končina rozlehlých a mlhavých plání mezi Pelóri (Valinorskými horami) a mořem. Její název znamenající „Blízko Valinoru“ byl později nahrazen názvem *Avathar*, „stíny“. Zde se Morgoth setkal s Ungoliant a říká se, že v Arvalinu byla pronesena Mandosova sudba. Viz *Ungoliant*.

Aulë Jeden z velkých Valar, nazývaný „Kovář“, jen o málo méně mocný než Ulmo. Následující slova pocházejí z textu jménem *Valaquenta*:

Panuje nade všemi látkami, z nichž se skládá Arda. Na počátku hodně spolupracoval s Manwëm a Ulmem a jeho dílem je utváření všech zemí. Je kovář a mistr všech řemesel a těší ho ruční práce, i kdyby to byla maličkost, stejně jako někdejší mohutné budování. Jeho jsou drahokamy, které leží hluboko v zemi, a zlato, které je líbezná v ruce, stejně jako hradby hor a nádrže moří.

Bablon, Ninwi, Trui, Rûm Babylon, Ninive, Trója, Řím. Poznámka o *Bablonu* zní: „*Bablon* bylo město lidí, správněji *Babylon*, ale tak jeho jméno nyní používají Gnomové a ti je převzali z dávných dob.“

Bad Uthwen Viz Úniková cesta.

Balar Ostrov daleko v Balarské zátocy. Viz *Círdan Stavitel lodí*.

Balcmeg Skřet zabitý Tuorem.

Balrogové „Démoni s plamennými biči a ocelovými drápy“.

Bauglir Jméno často přidávané ke jménu *Morgoth*; překládá se jako „Utlačovatel“.

Žátoka Elfů Velký záliv na východním okraji Amanu.

Beleg Velký lučištník z Doriathu a blízký přítel Túrina, který ho ve tmě zabil, protože ho považoval za nepřítele.

Belegaer Viz *Velké moře*.

*Beleriand** Velká severozápadní oblast Středozeří, na východě ohraničená Modrými horami a zahrnující všechny země jižně od Hithlumu a pobřeží jižně od Drengistu.

Beren Muž z Bëorova rodu, milovník Lúthien, který vyřizl z Morgothovy koruny silmaril. Zabit angbandským vlkem Carcharothem; jako jediný ze smrtelných lidí se vrátil z mrtvých.

Bitva nespočetných slz Viz poznámku na s. 196.

Blažená říše Viz *Aman*.

Bližší země Středozeří.

Bragollach Zkrácená podoba *Dagor Bragollach*, „Bitva náhlého plamene“, jíž skončilo obklíčení Angbandu.

Brány léta Viz *Tarnin Austa*.

Bredhil Gnomské jméno Vardy (též Bridhil).
*Brethil** Hvozď mezi řekami Teiglinem a Sirionem.
*Brithiach** Brod přes Sirion vedoucí do Dimbaru.
*Brithombar** Nejsevernější z přístavů ve Falasu.
Bronweg Gnomské jméno Voronwého.

Celegorm Syn Fëanora; nazýván Světlý.
Círdan Stavitel lodí Pán Falasu (západních pobřeží Beleriandu); když po Bitvě nespočetných slz Morgoth zničil přístavy v tom kraji, Círdan uprchl na ostrov Balar a do kraje u ústí Sirionu a dál stavěl lodě. Je to Círdan Stavitel lodí, který se objevuje v *Pánu prstenů* jako pán Šedých přístavů na konci Třetího věku.
Cirith Ninniach „Duhová rozsedlina“; viz *Cris-Ilfing*.
Cranthir Syn Fëanora, nazývaný „Temný“; změněno na Caranthir.
Cris-Ilfing „Duhová rozsedlina“: rokle, kterou protékala řeka z jezera Mithrim. Nahrazeno jménem *Kirith Helwin* a nakonec *Cirith Ninniach*.
*Crissaegrim** Horské štíty jižně od Gondolinu, kde hnízdil Thorondor, Pán orlů.
Cristhorn Elfský název *Orlí soutěsky*. Nahrazeno názvem *Kirith-thoronath*.
Cuiviénen „Vody probuzení“ elfů na dalekém východě Středozemě: „temné jezero mezi mohutnými skalami, a potok, který je napájí, do něho padá hlubokou průrvou jako bledá tenká nitka.“
Curufin Syn Fëanora; nazýván Obratný.

Černý meč (*Mormegil*) Jméno dávané Túrinovi pro jeho meč Gurthang („Železo smrti“).

Damrod a Díriel Dvojčata, nejmladší synové Fëanora; později změněno na Amrod a Amras.
*Dimbar** Země mezi řekami Sirionem a Mindebem.
Dior Syn Berena a Lúthien, který měl jejich silmaril; znám jako „Thingolův dědic“. Byl otcem Elwing a byl zabit Fëanorovými syny.
*Doriath** Velká lesnatá oblast v Beleriandu, kde vládli Thingol a Melian. Od Melianina pásu pochází pozdější název *Doriath* (*Dor-iáth* „Oplocená země“).
*Dor-lómin** „Země stínů“: kraj na jihu Hithlumu.
Dor-na-Fauglith Velká severní travnatá pláň nazývaná Ard-galen. Když ji úplně zničil Morgoth, dostala jméno Dor-na-Fauglith, překládané „Země pod dusivým popelem“.
Dramborleg Tuorova sekyra. Poznámka o tomto jménu praví: „*Dramborleg* znamená ‚Ostrý bijec‘ a byla to Tuorova sekyra, která úderem působila jednak hluboký dolík jako kyj, jednak roztínala jako meč.“
Drengist Dlouhý mořský záliv pronikající do Hor ozvěny. Řeka z Mithrimu, kterou Tuor sledoval Duhovou rozsedlinou, by ho byla tou cestou dovedla k moři, „Tuor se však zalekl běsnění neznámých vod, odbočil stranou a vydal se na jih, takže nedošel na dlouhé pobřeží zálivu Drengist“ (s. 107).
Duilin Pán lidu Vlaštovky v Gondolinu.
Dungortheb Zkrácená podoba *Nan Dungortheb*, „údolí strašné smrti“, mezi Ered Gorgoroth, Horami děsu, a Melianiným pásem, který chránil Doriath od severu.
Dvěře noci Viz heslo *Vnější moře*. V textu nazvaném *Ambarkanta*, který jsem tam citoval, se o *Ilurambaru*, Hradbách světa, a *Vaiyi*, Okružním oceánu neboli Vnějším moři, dále říká:

Uprostřed Valinoru je Ando Lómen, Dveře bezčasé noci, jež prorážejí Hradby a otvírají se do Prázdna. Neboť Svět je zasazen doprostřed Kúmy, Prázdna, Noci bez tvaru a bez času. Nikdo však nemůže překročit propast a pás Vaiyi a přijít k těm Dveřím, pouze velcí Valar. Ti ony dveře vyrobili, když byl Melko přemožen a vypuzen do Vnější tmy, a střeží je Eärendel.

Eärámë „Orlí perut“, Tuorova loď.

Eärendel (pozdější podoba *Eärendil*) „Půlelf“: syn Tuora a Turgonovy dcery Idril, otec Elronda a Elrose. Viz poznámku na s. 197.

Echoriath Viz *Okružní hory*.

Ecthelion Pán lidu Fontány v Gondolinu.

Edain Lidé ze Tří domů Přátel elfů.

Egalmoth Pán lidu Nebeského oblouku v Gondolinu.

*Eglarest** Jižní přístav ve Falasu.

Eldalië „Elfský lid“, jméno používané střídavě s *Eldar*.

Eldar V raných spisech jméno *Eldar* označovalo elfy z velké pouti z Cuiviénenu, kteří byli rozděleni na tři zástupy; viz *Elfové světla*, *Hlubocí elfové** a *Mošští elfové*: o těchto jménech viz pozoruhodnou pasáž z *Hobita*, uvedenou v poznámce na s. 199. Později se mohlo používat pro odlišení od *Noldoli* a pro jazyk Eldar na rozdíl od gnomštiny (jazyka Noldoli).

Elemmakil Gondolinský elf, velitel stráže vnější brány.

Elfie Souhrnné jméno pro všechny země elfů.

Elfové světla Název prvního zástupu elfů na velké pouti z Cuiviénenu. Viz *Quendi* a poznámku na s. 199.

Elrond a Elros Synové Eärendela a Elwing. Elrond se rozhodl patřit k Prvorozeným; byl pánem Roklinky a strážcem prstenu Vilya. Elros byl počítán k lidem a stal se prvním králem Númenoru.

Elwing Dcera Diora, manželka Eärendela, matka Elronda a Elrose.

Eöl „Temný elf“ z hvozdu, který polapil Isfin, otec Maeglina.

Ered Wethrin (ranější podoba *Eredwethion*) Hory stínu („Hradby Hithlumu“). Viz poznámku o Železných horách, s. 195.

*Falas** Západní země na pobřeží Beleriandu jižně od Nevrastu.

Falasquil Zátoka v mořském pobřeží, kde nějaký čas bydlel Tuor. Zjevně to byla malá zátoka, vyznačená beze jména na mapě pořízené mým otcem v dlouhém zálivu (nazvaném Drengist), který se táhl na východ do Hithlumu a Dor-lóminu. Říká se, že dřevo na Eärendelovu loď Wingilot („Pěnový květ“) pocházelo z Falasquilu.

Falathrim Telerijští elfové z Falasu.

Fëanor Nejstarší syn Finwëho, tvůrce silmarilů.

Finarfin Třetí syn Finwëho, otec Finroda Felagunda a Galadriel. Po útěku Noldor zůstal v Amanu.

Finduilas Dcera Orodretha, krále Nargothrondy po Finrodovi Felagundovi. Nazývali ji *Faelivrin*, „odraz slunce na Ivřinských tůních“.

* V prvním českém vydání *Hobita* přeloženo jako „moudří elfové“. – Pozn. překl.

Fingolfin Druhý syn Finwëho, otec Fingona a Turgona, velekrál Noldor v Beleriandu; zabit Morgothem v boji muže proti muži u bran Angbandu (popsáno ve *Žpěvu Leithian, Beren a Lúthien*, s. 190 anglického originálu a dále).

Fingolma Rané jméno Finwëho.

Fingon Starší syn Fingolfinu, Turgonův bratr, velekrál Noldor po Fingolfinově smrti; zabit v Bitvě nespočetných slz.

Finn Gnomská podoba Finwë.

Finrod Felagund Nejstarší syn Finarfina, zakladatel a král Nargothröndu; odtud jeho jméno *Felagund*, „hloubitel jeskyní“. Viz *Inglor*.

Finwë Vůdce druhého zástupu (Noldoli) na velké pouti z Cuiviénenu, otec Fëanora, Fingolfinu a Finarfina.

Fionwë Syn Manwëho, velitel vojska Valar ve Velké bitvě

Fontána Jméno jednoho rodu Gondothlim. Viz *Ecthelion*.

Galdor Otec Húrina a Huora; viz *Tuor*.

Galdor Pán lidu Stromu v Gondolinu.

Gar Ainion „Místo bohů“ (*Ainur*) v Gondolinu.

Gelmir a Arminas Noldorští elfové, kteří zastihli Tuora u Noldorské brány, když putovali do Nargothröndu, aby varovali Orodretha (druhého krále po Felagundovi) před nebezpečím, o němž s Tuorem nemluvili.

Glamhoth Skřeti; přeloženo „barbarské vojsko“, „vojska nenávisti“.

Glaurung Nejslavnější ze všech Morgothových draků.

Glingol a Bansil Zlatý a stříbrný strom u dveří králova paláce v Gondolinu. Původně byly dávnými odnožemi Dvou stromů z Valinoru, než je Melko a Tkadlena tmy zahubili, ale později bylo řečeno, že to byly obrazy vytvořené Turgonem v Gondolinu.

*Glithui** Řeka tekoucí z Ered Wethrin, přítok Teiglinu.

Glorfalc „Zlatá rozsedlina“: tak Tuor pojmenoval rokli, jíž tekla řeka pramenící v jezěře Mithrim.

Glorfindel Pán lidu zvaného Zlatý květ v Gondolinu.

Gnomové To byl raný překlad jména elfů zvaných *Noldoli* (později *Noldor*). Vysvětlení, jak byl název „Gnomové“ používán, viz *Beren a Lúthien*, s. 32–33 anglického originálu. Jejich jazyk byla gnomština.

*Gondolin** Název viz heslo *Gondothlim*. Ostatní jména viz s. 37.

Gondothlim Gondolinský lid; překládá se jako „ti, kdo bydlí v kameni“. Jiná jména spřízněná podobou jsou *Gondobar*, což znamená „Kamenné město“ *Gondothlimbar*, „Město těch, kdo bydlí v kameni“. Obě tato jména patří mezi Sedm jmen města, která Tuorovi vyjmenovala stráž u brány Gondolinu (s. 37). Prvek *gond* znamenal „kámen“ jako v *Gondor*. V době psaní *Žtracených pověstí* se *Gondolin* vykládal jako „Kámen písně“, což mělo znamenat „kámen otesaný a zpracovaný do velké krásy“. Pozdější výklad byl „Skrytá skála“.

Gondothlimbar Viz *Gondothlim*.

Gorgoroth Zkrácená podoba *Ered Gorgoroth*, Hor děsu; viz *Dungortheb*.

Gothmog Pán balrogů, velitel Melkorových vojsk, syn Melkora, zabit Ecthelionem.

Gwindor Elf z Nargothröndu, zamilovaný do Finduilas.

Hador Viz *Tuor*. Hadorův dům se nazýval Třetí dům Edain. Jeho syn Galdor byl otcem Húrina a Huora.

Harfa Jméno jednoho rodu Gondothlim.

Haudh-en-Ndengin „Pahorek zabitých“: velká mohyla, kam byli uloženi všichni elfové a lidé, kteří padli v Bitvě nespočetných slz. Nacházela se v poušti Anfauglith.

Hendor Sluha Idril, který na útěku z Gondolinu nesl Eärendela.

Hisilómë Gnomská podoba názvu *Hithlum*.

Hísimë Jedenáctý měsíc odpovídající listopadu.

*Hithlum** Velká oblast (překládáno jako „Země mlhy“, „Soumračná mlha“), která se prostírala od velké hradby Ered Wethrin, Hor stínu, na sever; na jihu oblasti ležel Dor-lómin a Mithrim. Viz *Hisilómë*.

Hlubocí elfové Jméno druhého zástupu elfů na velké pouti. Viz *Noldoli*, *Noldor* a poznámku na s. 199.

*Hory ozvěny v Lammothu** Hory ozvěny (Ered Lómin) tvořily „západní hradbu“ Hithlumu; Lammoth byl kraj mezi těmito horami a mořem.

*Hory stínu** Viz *Ered Wethrin*.

Hory tmy Železné hory.

Huor Bratr Húrina, manžel Ríana a otec Tuora; padl v Bitvě nespočetných slz. Viz poznámku *Húrin a Gondolin*, s. 193.

Idril Nazývána *Celebrindal*, „Stříbronohá“, dcera Turgona. Její matka byla Elenwë a zahynula při přechodu Helcaraxë, Ledové tříště. Ve velmi pozdní poznámce se říká, že „Turgon sám se přiblížil smrti v ledových vodách, když se pokoušel zachránit ji a svou dceru Idril, jež zrádný rozlomený led vrhl do krutého moře. Idril zachránil, ale tělo Elenwë přikryl spadáný led.“ Idril byla manželkou Tuora a matkou Eärendela.

Ilfiniol Elfské jméno *Srdéčka*.

Ilkorindi, *Ilkorinové* Elfové, kteří nikdy nebydlili ve valinorském Kôru.

Ilúvatar Stvořitel. Složky jsou *Ilu* „Celek, Vesmír“ a *atar* „otec“.

Inglor Ranější jméno Finroda Felagunda.

Ingwë Vůdce Elfů světla na velké pouti z Cuiviénu. V *Quentë Noldorinwa* se vypráví, že „vstoupil do Valinoru a sedí u nohou Mocností a všichni elfové hluboce ctí jeho jméno. Nikdy se však nevrátil do Vnějších zemí.“

Isfin Sestra krále Turgona, matka Maeglina, manželka Eöla.

Ivrin Jezero a vodopád pod Ered Wethrin, kde pramenila řeka Narog.

Kamenné město Gondolin; viz *Gondothlim*.

Kladivo hněvu Jméno jednoho rodu Gondothlim.

Kôr Pahorek ve Valinoru, hledící do Zátoky Elfů, na němž bylo postaveno elfské město Tûn, pozdější Tirion; rovněž název města samotného. Viz *Ilkorindi*.

Kovadlina Emblém lidu Kladiva hněvu v Gondolinu.

Krtek Černý krtek byl znakem Meglina a jeho domu.

Křídlo Emblém Tuora a jeho následovníků.

Labutí přístav Hlavní město Teleri (Mořských elfů) na pobřeží severně od Kôru. Elfsky *Alqualondë*.

Laurelin Jméno Zlatého stromu ve Valinoru.

Ledová tříšť Na dalekém severu Ardy byla úžina mezi „západním světem“ a pobřežím Středozemě a v jednom z vyprávění o „Ledové tříšti“ je popsána následovně:

Skrze tuto úžinu do sebe vtékají ledové vody Okružního moře [viz *Vnější moře*] a vlny Velkého západního moře; vyskytují se tam husté smrtelně chladné mlhy a mořské proudy jsou plné ledových pahorků, jež do sebe narážejí, a ponořené ledové tříště. Tato úžina se jmenovala Helcaraxë.

Legolas Zelený lístek Elf z domu Stromu v Gondolinu, nadaný mimořádným nočním viděním.

Linaewen Velké jezero v Nevrastu „uprostřed propadlé země“.

Lisgardh „Země rákosí u ústí Sirionu“. Viz *Arlisgion*.

Lorgan Náčelník Východňanů, který zotročil Tuora.

Lórien Valové Mandos a Lórien byli nazýváni bratry a jmenovali se *Fanturi*. Mandos byl *Nefantur* a Lórien byl *Olofantur*. Stejně jako Mandos bylo Lórien jméno jeho bydliště, ale používalo se rovněž jako jeho vlastní jméno. Byl „pán vidin a snů“.

Lothlim „Lid květiny“: to jméno si dali přeživší z Gondolinu, když se usídlili v ústí Sirionu.

Lug Skřet zabitý Tuorem.

Maglor Fëanorův syn, zvaný Mocný; velký pěvec.

Maidros Nejstarší Fëanorův syn, nazývaný Vysoký.

*Malduin** Příklad Teiglinu.

Malkarauki Elfské jméno *balrogů*.

Mandos Sídlí velkého Valy Náma, podle kterého je vždy nazýván. Předkládám zde portrét Mandose ve stručném textu *Valaquenty*:

Je strážcem Domu mrtvých a povolává duchy zabitých. Nic nezapomíná a ví všechno, co bude, kromě toho, co ještě patří do Ilúvatarovy svobody. Je Hlasatelem soudu Valar, ale své soudní výroky pronáší jen na Manwého pokyn. Jeho manželkou je Tkadlena Vairë, která ze všeho, co bylo v Čase, tká příběhové tapiserie a halí jimi síně Mandosu, jež se stále rozšiřují, jak plynou věky. Viz *Lórien*.

Mandosova sudba Viz poznámku na s. 198.

Mandosovo proroctví Viz poznámku na s. 198.

Manwë Nejřednější z Valar a manžel Vardy; Pán říše Ardy. Viz *Súlimo*.

Meglin (a později *Maeglin*) Syn Eöla a Isfin, sestry krále Turgona; zradil Gondolin Morgothovi; byla to nejhanebnější zrada v historii Středozemě; zabit Tuorem.

Meleth Eärendelova chůva.

Melian Maia z družiny Valy Lóriena ve Valinoru, jež přišla do Středozemě a stala se královnou Doriathu. „Vynaložila svou moc“ [jak se vypráví v Šedých letopisech, viz s. 146] „a oplotila celý ten kraj neviditelnou hradbou stínu a zmatení: Melianým pásem, jímž od té doby nemohl projít nikdo proti její vůli nebo proti vůli krále Thingola“. Viz *Thingol a Doriath*.

Melianin pás Viz *Melian*.

Melko (pozdější podoba *Melkor*) „Ten, který povstává v moci“; jméno velkého zlého Ainua, než se stal „Morgothem“. „Nejmocnější z Ainur, kteří přišli do Světa, byl na počátku Melkor. [Ten] se již mezi Valar nepočítá a jeho jméno se na zemi nevyslovuje.“ (Z textu nazvaného *Valaquenta*.)

Menegroth Viz *Tisíc jeskyní*.

Minas krále Finroda Věž (Minas Tirith) postavená Finrodem Felagundem. Byla to mohutná strážní věž, kterou postavil na Tol Sirionu, ostrově v Sirionském průsmyku, z něhož se po dobytí Sauronem stal *Tol-in-Gaurhoth*, Ostrov vlkodlaků.

*Mithrim** Velké jezero na jihu Hithlummu a také kraj, v němž leželo, a hory západně od něho.

Mocní ze Západu Valar.

Moeleg Gnomská podoba jména Melko, kterou Gnomové nevyslovovali a nazývali ho Morgoth Bauglir, Strašlivá temná moc.

Morgoth Toto jméno („Černý nepřítel“ a jiné překlady) se ve *Žtracených pověstech* objevuje pouze jednou. Jako první ho tak pojmenoval Fëanor po loupeži silmarilů. Viz *Melko* a *Bauglir*.

Mořští elfové Jedno ze jmen třetího zástupu elfů na velké pouti z Cuiviénu. Viz *Teleri* a poznámku na s. 199.

*Nan-tathrin** Elfský název *Vrbové země*.

*Nargothrond** Velké podzemní pevnostní město na řece Narog v Západním Beleriandu, založené Finrodem Felagundem a zničené drakem Glaurungem.

*Narog** Řeka vytékajícího z jezera Ivrin pod Ered Wethrin a vlévající se do Sirionu ve Vrbové zemi.

Narquelië Desátý měsíc odpovídající říjnu.

Nebeský oblouk Jméno jednoho rodu Gondothlim.

Nessa Jedna z „královen Valar“, sestra Vány a manželka Tulkase.

*Nevrast** Kraj jihozápadně od Dor-lóminu, kde bydlil Turgon, než odešel do Gondolinu.

Ninniach, údolí Dějiště Bitvy nespočetných slz, ale pouze zde uvedeno pod tímto jménem.

Nirnaeth Arnoediad Bitva nespočetných slz. Často se o ní mluví jako o „Nirnaeth“. Viz poznámku na s. 196.

Noldoli, Noldor Ranější a pozdější podoby jména druhého zástupu elfů na velké pouti z Cuiviénu. Viz *Gnomové*, *Hlubocí elfové*.

Noldorská brána Viz *Annon-in-Gelydh*.

Nost-na-Lothion „Zrod květin“, jarní svátek v Gondolinu.

Okružní hory (nebo *pahorky*) Hory obkružující planinu Gondolin. Elfský název *Echo-riath*.

Orcobal Velký bojovník skřetů zabitý Ecthelionem.

Orfalch Echor Velká rokle v Okružních horách, jíž se přicházelo ke Gondolinu.

Orlí potok Viz *Thorn Sir*.

Orlí soutěska Na jižní straně Okružních hor kolem Gondolinu. Elfské jméno *Cristhorn*.

Oromë Vala, syn Yavanny, pověstný jako největší ze všech lovců; on a Yavanna jako jediní z Valar ve Starých časech občas přicházeli do Středozeří. Na svém bílém koni Naharovi vedl elfy na velké pouti z Cuiviénu.

Osamělý ostrov Tol Eressëa Velký ostrov v Západním oceánu, odkud bylo v dálce vidět pobřeží Amanu. Jeho ranou historii viz na s. 21.

Ossë Je to Maia, vazal Ulma, a ve *Valaquentě* je popsán takto:

Je pánem moří, která omývají břehy Středozeří. Nechodí do hlubin, ale miluje pobřeží a ostrovy a raduje se z Manwého větrů; libuje si totiž v bouřích a směje se uprostřed burácení vln.

Othrod Pán skřetů zabitý Tuorem.

Pahorek stráže Viz *Amon Gwareth*.

Palisor Daleká země na východě Středozeemě, kde se probudili elfové.

Palúrien Jedno ze jmen Yavanny; obě jména jsou často spojena. *Palúrien* byla později nahrazena jménem *Kementári*; obě jména mají význam jako „Královna Země“, „Paní širé Země“.

Pán vod Viz *Ulmo*.

Páni Západu Valar.

Peleg, syn Indora, syna Fengela Peleg byl v prvním rodokmenu otcem Tuora. (Viz *Tunglin*.)

Pelóri Viz *Valinorské hory*.

Penlod Pán lidu Sloupu a Sněžné věže v Gondolinu.

Quendi Raný název všech elfů znamenající „ti, kdo mají hlas“; později název prvního ze tří zástupů na velké pouti z Cuiviénenu. Viz *Elfové světla*.

Rían Manželka Huora, matka Tuora; zemřela na pláni Anfauglith po Huorově smrti.

Rog Pán lidu Kladiva hněvu v Gondolinu.

Salgant Pán lidu Harfy v Gondolinu. Popsán jako „zbabělec“.

Silpion Bílý strom; viz *Valinorské stromy* a *Telperion*.

Sindar Viz Šedí elfové.

*Sirion** Velká řeka, jež pramenila v Eithel Sirionu („Studnici Sirionu“), dělila Západní Beleriand od Východního a vlévala se do Velkého moře v zátocce Balar.

Skryté království Gondolin.

Skrytý král Turgon.

Skrytý lid Viz *Gondothlim*.

Skřeti V jedné poznámce o tom slově otec napsal: „Lid vymyšlený a vytvořený Morgothem, aby válčil s elfy a lidmi; někdy se překládá „běsi“. Byli takřka lidského vzrůstu. Viz *Glamhoth*.

Sloup Jméno jednoho rodu Gondothlim. Viz *Penlod*.

Sněžná věž Jméno jednoho rodu Gondothlim. Viz *Penlod*.

Sorontur „Král orlů“. Viz *Thorondor*.

Soumračná jezera Aelin-uial, kraj velkých tůní a bažin, obestřený mlhami, kde se Aros vytékající z Doriathu vléval do Sirionu.

Srdéčko Elf z Tol Eressëi, vypravěč původní pověsti o *Pádu Gondolinu*. Ve *Ztracených pověstech* je popsán takto: „Měl ošlehanou tvář a převeselé modré oči, byl velmi útlý a malý a nedalo se říci, zda je mu padesát nebo deset tisíc let“; říká se také, že za své jméno vděčil „mládí a úžasu svého srdce“. Ve *Ztracených pověstech* má mnoho elfských jmen, ale v této knize se objevuje jedině *Ilfniol*.

Stálička Bílá stále kvetoucí květina.

Strom Jméno jednoho rodu Gondothlim. Viz *Galdor*.

Střežená pláň Tumladen, gondolinská planina.

Súlimë Třetí měsíc odpovídající březnu.

Súlimo Toto pojmenování, odkazující na Manwëho jako boha větru, se velmi často připojuje k jeho jménu. Je nazýván „Pán vzduchu“, ale pouze jednou se zřejmě objevuje překlad samotného jména *Súlimo*: „Pán Dechu Ardy“. Spřízněná slova jsou *súya* „dech“ a *súle* „dýchat“.

Šedé letopisy Viz s. 146.

Šedí elfové Sindar Jméno dostali Eldar, kteří zůstali v Beleriandu a nešli dál na západ.

Taniquetil Nejvyšší hora Pelóri (Valinorských hor) a nejvyšší hora Ardy, na níž měli sídlo (Ilmarin) Manwë a Varda.

Taras Velká hora na západní výspě Nevrastu, za níž byl Vinyamar.

Tarnin Austa „Brány léta“, svátek v Gondolinu.

*Taur-na-Fuin** „Hvozd noci“, dříve nazývaný *Dorthonion*, „Země borovic“, velká zalesněná vysočina severně od Beleriandu.

*Teiglin** Přítok Sirionu pramenící v Ered Wethrin.

Teleri Třetí zástup elfů na velké pouti z Cuiviénu.

Telperion Název Bílého stromu ve Valinoru.

Ten, kdo sídlí v hlubinách Ulmo.

Thingol Vůdce třetího zástupu (Teleri) na velké pouti z Cuiviénu; jeho dřívější jméno bylo *Tinwelint*. Nikdy nepřišel do Kôru, ale stal se králem Doriathu v Beleriandu.

Thorn Sir Vodopád pod Cristhornem.

Thornhoth „Orlí lid“.

Thorondor „Král orlů“. Gnomské jméno z eldarského *Sorontur*, dřívější podoba *Thorndor*.

Timbrenting Staroanglický název Taniquetilu.

Tisíc jeskyní Menegroth Skryté síně Thingola a Melian.

Tkadlena tmy Viz *Ungoliant*.

Tulkas O tomto Valovi, „největším v síle a činech mužné zdatnosti“, se ve *Valaquentě* říká:

Přišel na Ardu poslední, aby pomohl Valar v prvních bitvách s Melkorem. Libuje si v zápase a měření sil; nejedí na koni, protože je schopen předběhnout všechno, co má nohy, a je neúnavný. Příliš nedbá o minulost ani o budoucnost a jako rádce není k ničemu, ale je vytrvalým přítelem.

Tumladen „Údolí hladkosti“, „Střežená pláň“ Gondolinu.

Tûn Elfské město ve Valinoru; viz Kôr.

Tunglin „Lid Harfy“: v jednom raném a brzy odloženém textu *Pádu Gondolinu* to jméno dostali lidé sídlící v Hithlumu po Bitvě nespočetných slz. Z toho lidu byl Tuor (viz *Peleg*).

Tuor Byl to potomek (pravnuke) slavného Hadora Lórinola („Hadora Zlatovlasého“).

Ve *Žpěvu Leithian* se říká o Berenovi:

Beren byl známý jako nebojácný:
těm nejsrdnatějším byl vzorem vzácným,
a kdykoli ho muži jménem zvali,
trvalou slávu mu předpovídali,
jíž převyší i zlatého Hadora ...

Hadorovi svěřil Fingolfin panování nad Dor-lóminem a jeho nástupci tvořili Dům Hadorův. Tuorův otec Huor padl v Bitvě nespočetných slz a jeho matka Rían zemřela žalem. Huor a Húrin byli bratři, synové Galdora Dorlómínského, syna Hadorova, a Húrin byl otcem Túrina Turambara; Tuor a Túrin tedy byli bratranci. Setkali se však jen jednou a nepoznali se při tom: to se vypráví v *Pádu Gondolinu*.

Turgon Druhý syn Fingolfinův, zakladatel a král Gondolinu, otec Idril.

Turgonovy hory Viz *Echoriath*.

Turlin Jméno nakrátko předcházející jméno *Tuor*.

Uinen „Paní moří“; Maia, manželka Ossého. V textu *Valaquenty* se o ní říká:

[Její] vlasy se rozprostírají ve všech vodách pod oblohou. Miluje všechny tvory, kteří žijí ve slaných vodách, a všechno býlí, jež tam roste; k ní volají námořníci, protože umí uklidnit vlny, zkrotit Ossého divokost.

Uldor prokletý Byl vůdcem jistých lidí, kteří se přistěhovali na západ Středozeemě a zrádně se spojili s Morgothem v Bitvě nespočetných slz.

Ulmo Následující text je vzat z portrétu velkého Valy, který byl „mocí druhý za Manwëm“, ve *Valaquentě*, vyprávění o každém jednotlivém Valovi.

[Ulmo] choval ... v mysli celou Ardu a není mu třeba místa odpočinku. Nerad také chodí po zemi a málokdy se obléká tělem po způsobu svých druhů. Kdykoli ho [elfové a lidé viděli], naplnilo je to velkým děsem; příchod Krále moří byl totiž strašný jako přílivová vlna, jež rázuje k souši v tmavé přilbě s pěnovým chocholem a v brnění z mihotavého stříbra, mizícího v zelených stínech. Manwëho trubky jsou hlasité, ale Ulmův hlas je hluboký jako hlubiny oceánu, jež viděl jen on.

Přesto miluje Ulmo lidi i elfy a nikdy je neopustil, ani když na ně dolehl hněv Valar. Občas přichází neviděn k pobřeží Středozeemě nebo proniká hluboko do souše mořskými zálivy a tam hraje na své veliké rohy Ulumúri, jež jsou vyrobeny z bílých lastur; a ti, k nimž ta hudba dolehne, ji v srdci slyší už navždy a nikdy již je neopustí touha po moři. Ale Ulmo s obyvateli Středozeemě ponejvíce mluví hlasy, které jsou slyšet jen jako hudba vody. Vždyť pod jeho vládou jsou všechna moře, jezera, řeky, prameny a studánky, takže elfové říkají, že Ulmův duch koluje ve všech žilách světa. Tak docházejí Ulmovi i do hlubin zprávy o všech potřebách a strastech Ardy.

Ulmonan Ulmovy síně ve Vnějších mořích.

Ungoliant Velká pavoučice, nazývaná Tkadlena tmy, která sídlila v Arvalinu. V *Quentě Noldorinwa* se o Ungoliant říká:

Tam [v Arvalinu] utajená a neznámá přebývala Ungoliant, Tkadlena tmy, v podobě pavouka. Nevypráví se, odkud pochází; snad z vnější tmy, jež leží za Hradbami světa [viz *Vnější moře*].

Úniková cesta Tunel pod Okružními horami vedoucí na Gondolinskou pláň. Elfské jméno *Bad Uthwen*.

Valar Vládnoucí mocnosti Ardy; někdy se o nich mluví jako o „Mocnostech“. Na počátku bylo devět Valar, jak se uvádí v *Náčrtu*, ale Melkor (Morgoth) mezi ně přestal být počítán.

Valinor Země Valar v Amanu. Viz *Valinorské hory*.

Valinorské hory Velké pohoří vyzdvižené Valar, když přišli do Amanu. Nazývány také *Pelóri*. Táhly se v obrovitém půlkruhu od severu na jih nedaleko od východního pobřeží Amanu.

Valinorské stromy Bílý strom *Silpion* a Zlatý strom *Laurelin*; viz s. 19, kde jsou popsány, a *Glingol* a *Bansil*.

Valmar Město Valar ve Valinoru.

Vána Jedna z „královen Valar“, manželka Oromëho, nazývaná „věčně mladá“.

Varda Manželka Manwëho, s níž sídlil na Taniquetilu; největší z královen Valar, tvůrkyně hvězd. V gnomštině bylo její jméno *Bredhil* nebo *Bridhil*.

*Vinyamar** Turgonův dům v Nevrastu pod horou Taras před odchodem do Gondolinu.

Velká bitva Bitva, která proměnila svět, konečně svrhla Morgotha a ukončila První věk Světa. Dá se také říci, že ukončila Staré časy, protože „ve Čtvrtém věku se dřívějším

epochám často říkalo *Staré časy*, ale název správně patřil dnům před vyvržením Morgotha (*Letopis*, dodatek k *Pánu prstenů*). Proto Elrond na Velké radě v Roklince řekl: „Má paměť však sahá až do Starých časů. Mým otcem byl Eärendil, který se narodil v Gondolinu, než město padlo.“

*Velké moře** Velké moře na západě, jež se jmenovalo *Belegaer*, se táhlo od západních břehů Středozeře k pobřeží Amanu.

Velký had z Angbandu Viz *Glaurung*.

Vlaštovka Jméno jednoho z rodů Gondothlim.

Vnější moře Cituji z pasáže textu zvaného *Ambarkanta* („Tvar světa“) z třicátých let, pravděpodobně pozdějšího než *Quenta Noldorinwa*: „Kolem celého světa jsou Ilurambar neboli Hradby světa [v *Prologu*, s. 19, „Poslední hradba“] ... Nejsou vidět a nedá se jimi proniknout jinak než Dveřmi noci. Uvnitř těchto hradeb je Země zaoblená: nahoře, vespod a ze všech stran je *Vaiya*, Objímající oceán [což je *Vnější moře*]. Pod Zemí je však podobnější moři a nad Zemí vzduchu. Ve *Vaiyi* pod Zemí sídlí Ulmo.“

Ve *Ztracené pověsti o příchodu Valar* říká vypravěč pověsti Rúmil: „Dál za Valinorem jsem nic neviděl a o ničem neslyšel, jen že tam zcela jistě jsou temné vody Vnějších moří, kde není příliv a odliv, a jsou velmi studené a řídké, takže po jejich prsou nemůže plout žádný člun a v jejich hlubinách nemůže plavat žádná ryba, jediné Ulmovy čarovné ryby a jeho kouzelný vůz.“

Vnější svět, Vnější Země Země východně od Velkého moře (Středozeře).

Voronwë Gondolinský elf, jediný mořeplavec, který přežil ze sedmi lodí vyslaných Turgonem na Západ po Nirnaeth Arnoediad a který dovedl Tuora do skrytého města. Jméno znamená „stálý“.

*Vrbová země** Krásná země, kde se jižně od Nargothrondu řeka Narog vlévala do Sirionu. Její elfské jméno bylo *Nan-tathrin*, „Vrbové údolí“ *Tasarinan*. Ve *Dvou věžích* (kniha 3, kapitola 4), když Stromovou nesl Smíška a Pipina lesem Fangornem, zpíval jim a první slova zněla:

Vrbovými luhy Tasarinanu chodíval jsem zjara.

Ach, ten pohled a ta vůně jara v Nan-tasarionu!

Vyhnaní Vzbouření Noldor, kteří se vrátili z Amanu do Středozeře.

Východňané Jméno dávané lidem, kteří přišli do Beleriandu po Edain. V Bitvě nespočetných slz bojovali na obou stranách a od Morgotha dostali Hithlum, kde utlačovali zbytek Hadorova lidu.

Vyschlá řeka Koryto řeky, která kdysi tekla z Okružních hor do Sirionu; tvořila vstup do Gondolinu.

Wingelot „Pěnový květ“, Eärendelova loď.

Yavanna Po Vardě největší z královen Valar. Byla „Dárkyně plodů“ (význam jejího jména) a „milovnice všeho, co roste na zemi“. Stvořila Stromy, které osvětlovaly Valinor a rostly blízko bran Valmaru. Viz *Palúrien*.

Ylmir Gnomské jméno pro *Ulma*.

Západní moře Viz *Velké moře*.

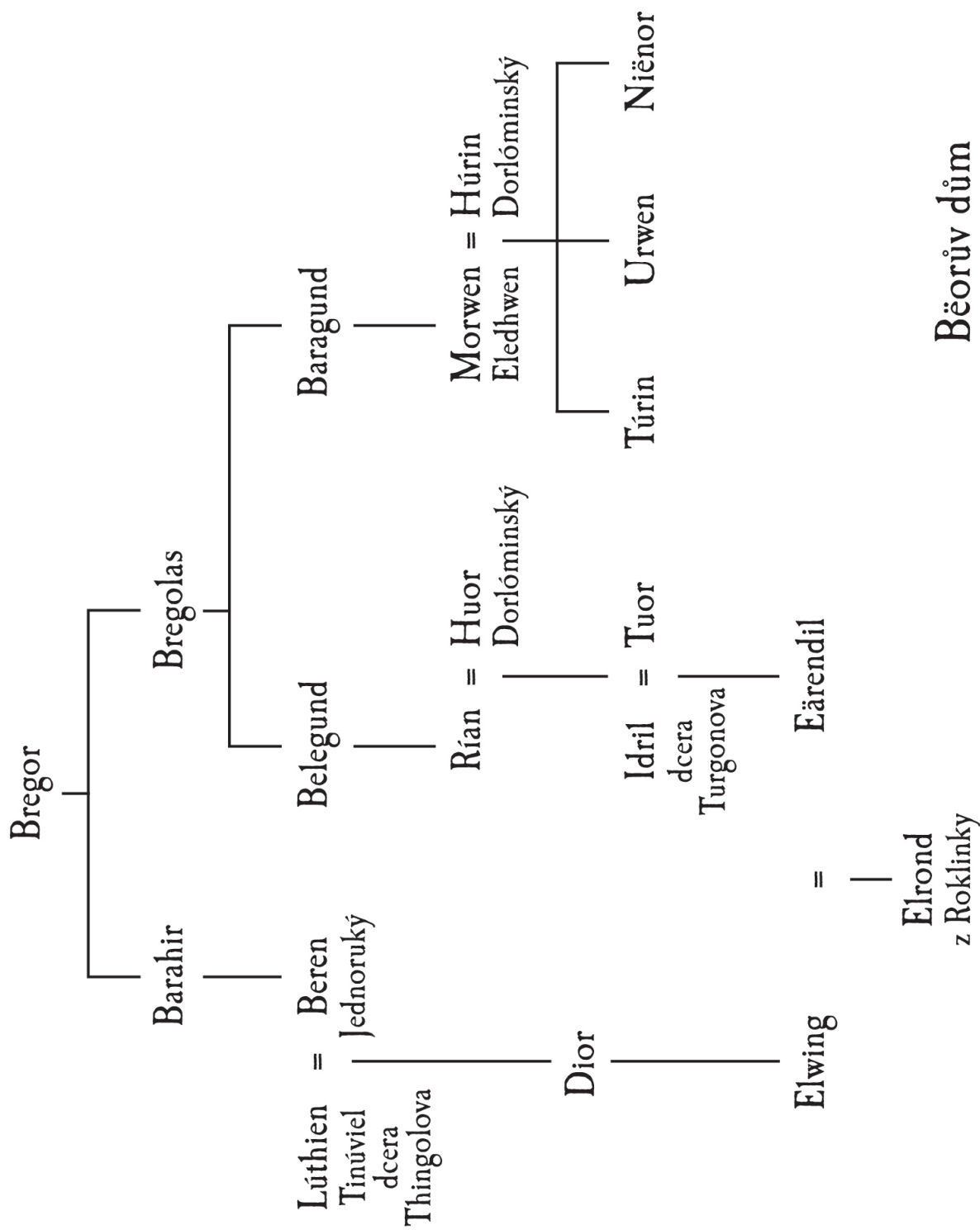
Země stínu Viz *Dor-lómin*.

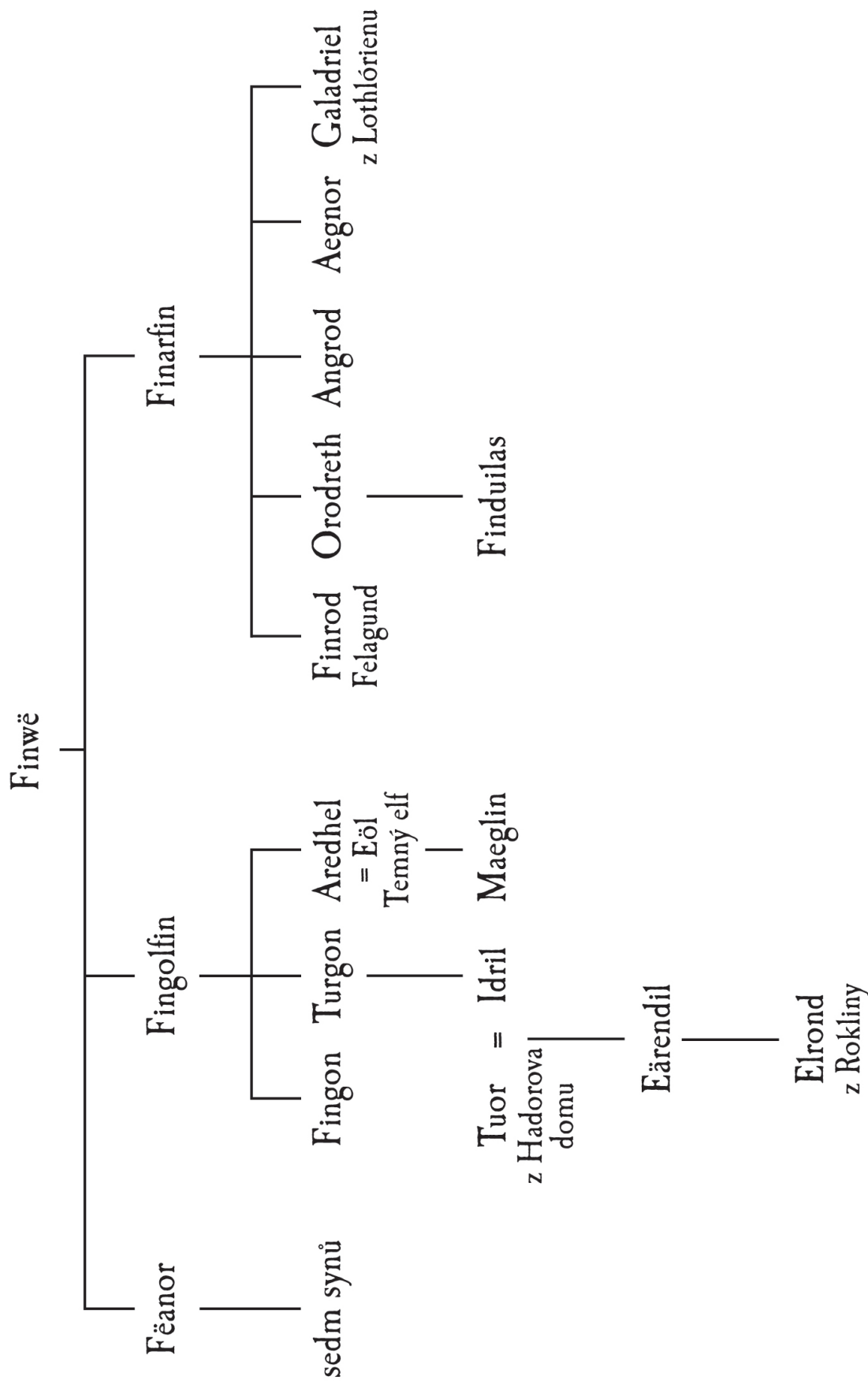
Zlatý květ Jméno jednoho rodu Gondothlim.

Železné hory „Morgothovy hory“ na dalekém severu. Výskyt jména v původní *Pověsti* na s. 33 však pochází z dřívější doby, kdy se název *Železné hory* používal pro pohří později nazvané *Stínové hory* (*Ered Wethrin*): viz poznámku o *Železných horách* na s. 195. V tomto místě jsem text na straně 33 opravil.

Železné peklo Angband Viz poznámku o *Železných horách*, s. 195.

RODOKMENY





Knížata Noldor